

Branko Tošović – Arno Wonisch (Graz)

Projekat „Andrić-Initiative“: aktivnosti između drugog i trećeg simpozijuma (od oktobra 2009. do oktobra 2010)

U radu daje se pregled aktivnosti u drugoj fazi projekta ANDRIĆ-INITIATIVE: IVO ANDRIĆ U EVROPSKOM KONTEKSTU (dalje Projekat) od oktobra 2009. do oktobra 2010. U navedenom periodu pripreman je treći simpozijum (za oktobar 2010), objavljen zbornik referata sa drugog skupa održanog 2009, predstavljen Projekat i popularisano stvaralaštvo Iva Andrića u nizu mjesta (u formi prezentacija, nastupa u sredstvima javnog informisanja i sl.), izrađen Gralis-korpus Andrićevih tekstova iz austrougarskog perioda, uvedeno stvaralaštvo Iva Andrića u edukativni proces (posebno u formi ekskurzije „Tragovima nobelovca Iva Andrića“ od 25. maja do 2. juna 2010. u Austriji, Sloveniji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Srbiji), uključivani studenti u istraživanje piščeva života i rada, prije svega, kroz izradu diplomskih radova.

0. U periodu od septembra 2009. do oktobra 2010. godine autori ovog priloga (dalje BT i AW) imali su niz putovanja informativnog, promotivnog i skupljačkog karaktera.

1. Nedjelju dana prije početka drugog simpozijuma (Grac, 8–9. oktobra 2010), posvećenog gračkom periodu Iva Andrića (1923–1924), boravili smo u Banjaluci, u Travniku, Sarajevu, Mostaru, Višegradu i Beogradu. Cilj putovanja bili su (1) prezentiranje dotadašnjih rezultata na Projektu, (2) animiranje drugih stručnjaka radi uključivanja u njega, razgovori i konsultacije sa učesnicima Projekta iz Banjaluke, Beograda, Mostara, Sarajeva (Pala) i direktorom Kuće-muzeja Iva Andrića u Travniku. Osim toga vođeni su u Bošnjačkoj zajednici kulture PREPOROD razgovori o učešću njegovih članova na narednom simpozijumu u Gracu.¹ Tokom putovanja snimljen je bogat materijal, koji je od tada dostupan svima u Gralis-fotogaleriji (Gralis_Galerie-www). U Beogradu je 24. septembra 2009. promovisan u Kulturno-prosvetnoj zajednici Srbije prvi zbornik IVO ANDRIĆ: GRAC – AUSTRIJA – EVROPA. Tokom ovog putovanja BT i AW su obišli područje Istočne Bosne i Drine, posebno Višegrada, gdje je Ivo Andrić proveo veći dio djetinjstva, gdje se školovao te dobio inspiraciju za tekstove o mostu na Drini. Naš put za Užice i Beograd išao je dolinom rijeke Ržav uklještenom gorjem srednje visine i obraslom šumom. Taj teren je nobelovac odslikao

¹ Zbog posebne pozicije u odnosu na Andrića nekih članova i pristalica PREPORODA, koja je posebno došla do izražaja u tendenciozno intoniranom zborniku ANDRIĆ I BOŠNJACI (glavni urednik Munib Maglajlić), koji je izdao tuzlanski Preporod, 2000. godine, nastojali smo da se i takvo mišljenje čuje na skupovima u Gracu pa smo se u pripremi 2. i 3. simpozijuma pismeno obratili centrali PREPORODA u Sarajevu i nekim podružnicama (između ostalog, u Tuzli) sa prijedlogom da se njegovi članovi i pristalice uključe u projekat i da u formi naučnog i intelektualnog dijaloga na neutralnom terenu iznesu svoju poziciju i argumentovano pokažu i dokažu opravdanost negatorskog odnosa prema Ivu Andriću.

u pripovijeci RZAVSKI BREGOVI. U ovoj dolini, desetak kilometara od Višegrada, posjetili smo na kosini iznad puta omanje i skrovito selo Veletovo (sa putokazom napisanim rukom), opisano u Andrićevoj noveli VELETOVCI. Iz Višegrada smo otišli sa neprijatnim utiskom da je kuća u kojoj je Andrić živio kao dijete zatvorena, a prostor oko nje prilično jadan i potpuno neprimjeren značaju koji bi trebalo da ima. Žalosno je da je opština dozvolila gradnju oko te kuće, pa je pogled na Drinu i ćupriju potpuno zaklonjen. Bilo bi dobro da Zadružbina I. Andrića pokrene inicijativu da se na drugi način riješi pitanje toga prostora i, da se, ako je to moguće, on uklopi u kulturno-turističku cjelinu koju čini kuća i most. Tada smo takođe posjetili Moku goru i Kusturučin Drvengrad, u kome se nalazi nekoliko objekata vezanih za pisca: Ulica Ive Andrića, poslastičarnica Ćorcan, Suvenirnica Aska i Anikina kafana.

Sl. 1. Dolina Rzava i rzavski bregovi septembra 2009.

U Beogradu smo imali 24. septembra 2009. razgovor o Projektu na Druhom programu Radio Beograd.

2. Cilj drugog putovanja sa sličnom maršrutom (Grac – Banjaluka – Tavnin – Sarajevo – Mostar – Grac) realizovanog u septembru 2009. bili su razgovori sa učesnicima na Projektu i drugim poznavacima djela Iva Andrića te prezentiranje studentima, nastavnicima i drugoj zainteresovanoj publici treće publikacije u okviru Projekta IVO ANDRIĆ: GRAC – AUSTRIJA – EVROPA, kao i aktivnosti vezanih za Projekat.

Prvo odredište – kao na većini takvih putovanja – bio je Filološki fakultet u Banjaluci, gdje je Mijana Kuburić-Macura 7. decembra 2009. otvorila prezentaciju zbornika IVO ANDRIĆ: GRAC – AUSTRIJA – EVROPA, o kome su govorili Predrag Lazarević, AW i BT. Dalje je slijedio put u Andrićev rodni Travnik, gdje je predstavljen Projekat (iznesena geneza nastajanja, objašnjena koncepcija i ukazano na osnovne aktivnosti). Prezentacija je obavljena u okviru manifestacije GODIŠNJI SUSRET ZAVIČAJNIH PISACA, petih po redu, koji redovno organizuje kustos Andrićeve rodne kuće-muzeja Enes Škrgeo.

Sl. 2. AW i BT na promociji Projekta u Travniku 9. 12. 2009.

Prezentacija zbornika IVO ANDRIĆ: GRAC – AUSTRIJA – EVROPA na Univerzitetu u Sarajevu nije realizovana zbog neizainteresovanosti sa te strane. Ona je održana na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru, 12. decembra 2009 (dekan Ibrahim Kajan je dao uvodne napomene, a BT i AW su studentima i nastavnicima predstavili publikaciju i ciljeve Projekta). Uveče je isto ponovljeno u prostorijama Kulturno-prosvjetnog društva PROSVJETA, odnosno u kući Vladimira Čopovića i Alekse Šantića (govorili su rukovodilac mostarskog ogranka tog udruženja Ratko Pejanović, AW i BT). U Sarajevu su obavljani razgovori u kulturnoj zajednici Bošnjaka PREPOROD sa Munibom Maglajlićem o učešću njihovih predstavnika i članova na narednom simpozijumu u Gracu.

Na molbu Radio Sarajeva BT je dao 11. decembra 2009. izjavu povodom 48 godina od dodjeljivanja Nobelove nagrade Ivi Andriću (10. decembra 1961). Na pitanje „Kako proučavati Iva Andrića u evropskom kontekstu?“ rekao je:

Na ovo se pitanje može odgovoriti na dva načina – metodološki i sadržajno. Što se prvog tiče, odgovor je jasan i kratak: Andrićevom djelu treba pristupati objektivno, nepristrasno i bez unaprijed zadatih političkih i/ili ideoloških ciljeva. Sadržajno važno je odgovoriti na pitanje šta je Ivo Andrić preuzeo od Evrope i šta je sam njoj dao. Ovdje je značajno utvrditi koliko Andrićeva slika Balkana pomaže Evropljanima da razumiju ove prostore, ove ljude i njihov međusobni odnos, koji nimalo nije jednostavan. Proučavati Iva Andrića u evropskom kontekstu znači, između ostalog, i izbjegavati stereotipe koji su se kod nas u posljednjih dvadesetak godina nametnuli: da se stvaralaštvo Iva Andrića posmatra gotovo isključivo sa aspekta koliko je dobro ili loše pisao o ovome ili onome u Bosni, što je skoro u potpunosti potislo u drugi plan ono što je za evropski kontekst suštinsko: umjetničko viđenje jednog prostora i jednoga vremena, snaga umjetničke riječi i estetska vrijednost teksta. Osim toga, važno je pokazati da je Andrić davao ne istorijsko, već umjetničko viđenje tadašnje Bosne i njenih ljudi, da se pri tome koncentrisao na pojedince i da je opisivao vrlo često veoma koloritne, netipične, osobene pa i čudne individue sve do izrazito otkačenih tipova. Ali slika takvih pojedinaca ne bi trebalo da u evropskom kontekstu bude izdignuta na nivo predstavljanja šireg kolektiva, odnosno naroda i

zanemareno ono što čini suštinu svakog književnog teksta: da se radi o umjetničkoj istini. Jer bi na taj način evropska percepcija Andrićeva stvaralaštva bila potpuno iskrivljena.

Beogradske Književne novine (Beograd) objavile su u decembru 2009. tekst PROJEKAT „ANDRIĆ-INITIATIVE“. Informacije o projektu i njegovih publikacijama pojavile su se tog decembra u nizu novinskih glasila, na radiju i televiziji, npr. WWW.TRAVNICKI.INFO, SARAJEVO-X.COM, POSKOK.INFO, SVEVIJESTI.BA, ENINEWS, DNEVNI AVAZ, BLJESAK, ONET, RADIO BUSOVAČA itd.

Tokom ovih putovanja u drugoj polovini 2009. godine održane su četiri prezentacije, za vrijeme kojih su ostvareni mnogobrojni kontakti (neki od njih potpuno novi) naučnog i organizacionog karaktera, čija se puna vrijednost ispoljila u realizaciji devetodnevne ekskurzije „Tragovina Iva Andrića“ krajem maja i početkom juna 2010. godine.

3. Treće naše putovanje bilo je u aprilu 2010. godine. Prvo smo u Banjaluci imali 6. aprila prezentaciju knjige BT NOBELOVAC IVO ANDRIĆ U GRACU (2008), zatim razgovore o Projektu, u kojima smo posebno istakli značaj uključivanja lingvisti u ovaj projekat (učestvovali su Biljana Babić, Danilo Capasso, Dijana Crnjak, Dragomir Kozomara, Mijana Kuburić-Marura, Ranko Risojević, Mladen Šukalo, Dragimir Tešaković, Slavica Vasiljević-Ilić, Mirjana Vlajislavljević, Željko Vujadinović i dr.). Zatim smo 7. aprila posjetili Zavičajni muzej I. Andrića u Travniku, a 8. aprila otišli u Arhiv Sarajeva i predložili da se njegovi saradnici uključe u Projekat. Tada smo dobili materijal koji se odnosio na Andrićevo školovanje u Sarajevu. Prije toga (8. aprila) bili smo u Prvoj gimnaziji, koju je Andrić pohađao, i sa direktoricom pogledali stalnu izložbu na kojoj se nalaze i fotografije vezane za Andrićeve dane u toj školi. U Mostaru smo imali 9. aprila prezentaciju knjige NOBELOVAC IVO ANDRIĆ U GRACU.

4. Jedna od osnovnih aktivnosti u okviru Projekta bila je priprema i realizacija ekskurzije TRAGOVIMA IVA ANDRIĆA, prve takve vrste na Univerzitetu u Gracu, Austriji pa i šire. Nakon opsežnih (i organizaciono nimalo jednostavnih) priprema 38 studenata i dva profesora (AW i BT) započeli su ekskurziju 20. maja 2010. u Gracu razgledanjem mjesta vezanih za život i boravak Iva Andrića u gradu na Muri 1923. i 1924. godine. Prvo su kraj biste Iva Andrića (postavljene 2008. godine u okviru prvih aktivnosti na Projektu) studenti upoznati sa osnovnim bio- i bibliografskim podacima Iva Andrića. Zatim je ispod spomen-ploče u Merangasse 24 (otkrivene iste godine u okviru Projekta) data informacija o Andrićevim danima provedenim u toj kući. Učesnici ekskurzije su se zatim zaustavili malo dalje u istoj ulici da pogledaju zgradu Konzulata Republike Srbije, zatvorenog 2008. godine. Nakon toga pokazana im je kuća u Ulici Schumannsgasse, koja se u nekim dokumentima spominje kao moguća Andrićeva adresa stanovanja i/li sjedište konzulata. 25. maja 2010. u 6,00 sati autobus se uputio ka Mariboru. Tu je razgledana tamnica u kojoj je Andrić bio zatočen ne-

koliko mjeseci 1914. zbog kontakata sa pripadnicima Mlade Bosne. Potom je put nastavljen za Zagreb, gdje nas je primila Zrinka Jelaska, prodekanica za međunarodnu saradnju Filozofskog fakulteta, a njene saradnice odvele u novu biblioteku te visokoškolske ustanove. Predavanje planirano uoči ekskurzije na temu IVO ANDRIĆ I HRVATSKA KNJIŽEVNOST (što smo predložili dekanu Damiru Borasu 5. maja 2010) nije realizovano jer smo 24. maja od prodekanice dobili poruku: „Na žalost, nismo uspjeli naći profesora koji bi predavao o Andriću i hrvatskoj književnosti Vašim studentima jer su bili zauzeti“.

Sl. 3. Prijem na Filozofskom fakultetu u Zagrebu
25. 5. 2010.

Slijedila je posjeta prostoru Bolnice milosrdnih sestara, u kojoj se Andrić nalazio na liječenju zbog problema sa plućima (ova zdravstvena ustanova sjeverno od centra grada još uvijek je u funkciji).

Nakon šetnje strogim centrom hrvatske prijestonice nastavljeno je putovanje 25. maja prema Banjaluci. Tu je grupa prenoćila u hotelu Palas, smještenom u centru grada. Sutradan, 26. maja, priređen nam je prijem u Rektoratu Univerziteta u Banjaluci, na kome su prorektorica za međunarodnu saradnju Valerija Šaula, dekan Filozofskog fakulteta Mladenko Sadžak i šef Odsjeka za srpski jezik i književnost Mirjana Vlajisavljević predstavili strukturu i aktivnost Univerziteta, Fakulteta i Odsjeka. Slijedilo je predavanje Predraga Lazarevića na temu „Može li se od mržnje pobeći?“, posvećeno Andrićevoj pripovijeci PISMO IZ 1920.

Sl. 4. Grački studenti na predavanju Predraga Lazarevića u rektoratu Univerziteta u Banjaluci 26. 5. 2010.

Nastavak putovanja tekao je dolinom Vrbasa preko Jajca i Travnika, gdje je Enes Škrgo, kustos kuće-muzeja Iva Andrića (sa kojim od 2009. imamo usku saradnju) primio učesnike ekskurzije i govorio o ranim godinama Iva Andrića u Travniku te pokazao rekonstruisanu sobu u kojoj je pisac rođen i u kojoj su razmješteni različiti eksponati, prije svega prevodi piščevih djela na mnogobrojne jezike.

Sl. 5. BT i AW sa Enesom Škrgom u dvorištu Andrićeve rodne kuće 26. 5. 2010.

Predveče je nastavljen put za Sarajevo, gdje su u hotelu Hollywood (na Ili-dži) dvije noći učesnici ekskurzije odsjeli. Sutradan 27. maja grupa je posjetila Geteov Institut u Bosni i Hercegovini, u kome su njegov rukovodilac Petra Raymond i koordinator programskih aktivnosti Saša Gavrić podrobno predstavili na njemačkom jeziku aktivnosti Instituta.

Sl. 6. Petra Raymond i Saša Gavrić
u Geteovom institutu u Sarajevu 27. 5. 2010.

U nastavku je slijedilo razgledanje bosanske prijestonice da bi poslije podne obavljena posjeta Bošnjačkoj zajednici kulture PREPOROD i Srpskom prosvjetno-kulturnom društvu PROSVJETA. U prvoj ustanovi je direktor Senadin Lavić predstavio to kulturno društvo i lijepo govorio o Ivu Andriću, da bi zatim njegov prethodnik Šaćir Filandra dao bošnjačko-muslimansko viđenje Iva Andrića i njegovog stvaralaštva. U kulturno-prosvjetnom društvu PROSVJETA pjesnik Stevan Tontić govorio je o srpskoj recepciji Iva Andrića, a potpredsjednica Kulturno-prosvjetnog društva PROSVJETA Tatjana Žarković-Tafro i Milica Kajević prezentirali aktivnost toga udruženja. Uveče su učesnici ekskurzije prisustvovali jednoj promociji, i to na tribini Hrvatskog društva za znanost i umjetnost, na kojoj je predstavljena knjiga HRVATSKI POGLEDI NA ODNOS IZMEĐU HRVATSKOGA, SRPSKOGA I BOSANSKOGA/BOŠNJAČKOGA JEZIKA (urednici BT i AW), nastala u okviru međunarodnog naučno-istraživačkog projekta u Gracu „Razlike između bosanskog/bošnjačkog, hrvatskog i srpskog jezika“ (2006–2010).

Na prijemu u PREPORODU:
slijeva nadesno AW, Senadin Lavić, Branko Tošović,
Šaćir Filandra 27. 5. 2010.

Na prijemu u PROSVJETI:
Stevan Tontić
27. 5. 2010.

Na prezentaciji u
HRVATSKOM DRUŠTVU ZA
ZNANOST I UMJETNOST: slijeva
na desno AW, BT, Josip
Baotić
(sjede) 27. 5. 2010.

Predavanja u bošnjačkom i srpskom kulturnom društvu bila su jedina koje su studenti imali u bosanskoj prijestonici. Slično Zagrebu, i u Sarajevu nije bilo

prilike da se u univerzitetskoj sredini čuje neko izlaganje, jer dekan Filozofskog fakulteta u Sarajevu Ivo Komšić nije reagovao niti odgovorio na pismo upućeno 20. aprila 2010:²

Poštovani kolega Komšiću!

*Institut za slavistiku Univerziteta „Karl-Franc“ u Gracu organizuje od 24. maja do 2. juna 2010. studentsku ekskurziju „**Tragovima I. Andrića**“ u okviru projekta „Andrić-Initiative: Ivo Andrić u evropskom kontekstu“ (Grac, 2008–2015). Predviđeno je da se posjeti Maribor, Zagreb, Banjaluka, Travnik, Sarajevo, Mostar, Dubrovnik, Višegrad i Beograd. U univerzitetskim centrima Zagrebu, Banjaluci, Sarajevu, Mostaru i Beogradu planirano je da se održe kraća predavanja o stvaralaštvu Iva Andrića ili o aktuelnim kulturnim, književnim ili jezičkim pitanjima date sredine. S tim u vezi slobodni smo da Vam predložimo da se na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, u prostoriji koja bi mogla primiti oko 60 posjetilaca, održi u četvrtak 27. maja 2010. godine predavanje na temu*

Aktuelna jezička situacija u Bosni i Hercegovini

u trajanju od 90 minuta. Bilo bi dobro ukoliko bi mogli predstaviti bošnjačka, hrvatska i srpska viđenja ove problematike (svaki u trajanju po 30 minuta), pri čemu za nas nije toliko bitno da sva tri izlagača budu isključivo nastavnici Filozofskog fakulteta. Pošto niz studenata ne govori bosanski/bošnjački, hrvatski i srpski (neki od njih studiraju ruski ili slovenački), predlažemo, ukoliko se složite sa našom inicijativom, da se tekstovi izlaganja posalju e-mailom u Grac desetak dana prije držanja predavanja kako bismo ih preveli na njemački jezik i prezentirali tokom izlaganja na platnu (time se ne bi gubilo dragocjeno vrijeme).

Bilo bi nam drago ako biste našli vremena da prije ili poslije predavanja primite našu delegaciju i ukratko predstavite Filozofski fakultet.

I posljednje. Mi ćemo biti u Sarajevu u petak 23. aprila poslije podne i biti dostupni na mob. 063/787 088. Ukoliko bi sa Vaše/vaše strane postojala mogućnost, rado bismo se sreli sa Vama ili Vašim predstavnicima poslije podne ili uveče negdje u gradu i uz kafu porazgovali o svemu ovome.

Srdačan pozdrav!

Branko Tošović

Arno Wonisch

Ista je stvar bila i sa pismom upućenom istoga dana predsjedniku kulturnog društva NAPREDAK Franju Topiću, koji nije odgovorio na sljedeće naše pismo:

² Iz drugih izvora saznali smo da je pismo dobijeno i da je čak stavljeno na dnevni red Naučno-nastavnog vijeća Fakulteta.

Poštovani gospodine Topiću!

*Institut za slavistiku Univerziteta „Karl-Franc“ u Gracu organizuje od 24. maja do 2. juna 2010. studentsku ekskurziju „**Tragovima I. Andrića**“ u okviru projekta „Andrić-Initiative: Ivo Andrić u evropskom kontekstu“ (Grac, 2008–2015). Predviđeno je da se posjeti Maribor, Zagreb, Banjaluka, Travnik, Sarajevo, Mostar, Dubrovnik, Višegrad i Beograd. U univerzitetskim centrima Zagrebu, Banjaluci, Sarajevu, Mostaru i Beogradu planirano je da se održe kraća predavanja o stvaralaštvu Iva Andrića ili o aktuelnim kulturnim, književnim ili jezičkim pitanjima date sredine. S tim u vezi slobodni smo da Vam predložimo da u četvrtak 27. maja 2010. godine primite naše studente (oko 60) i upoznate ih sa **aktivnostima Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“** te da neko od vaših saradnika izloži svoje viđenje teme **Ivo Andrić i hrvatska književnost i kultura u Bosni i Hercegovini** u trajanju od 45 minuta. Pošto niz studenata ne govori hrvatski, srpski i bosanski/bošnjački (neki od njih studiraju ruski ili slovenački), predlažemo, ukoliko se složite sa našom inicijativom, da se tekst izlaganja pošalje e-mailom u Grac desetak dana prije držanja predavanja kako bismo ga preveli na njemački jezik i prezentirali tokom izlaganja na platnu (time se ne bi gubilo dragocjeno vrijeme).*

I posljednje. Mi ćemo biti u Sarajevu u petak 23. aprila poslije podne i biti dostupni na mob. 063/787 088.

Srdačan pozdrav!

Branko Tošović

Arno Wonisch

Narednog dana, 28. maja, grupa se zadržala kraće vrijeme na vrelu Bosne na Ilidži (sa poznatom alejom od platana još iz vremena Austro-Ugarske, dugom dva kilometra), a zatim je krenula za Mostar, gdje je organizovano noćenje u hotelu Neretva. Nakon dolaska u *grad svjetlosti*, kako je prijestonicu Hercegovine nazvao Andrić (čiji počasni građanin bio), grupa je posjetila Kampus, odnosno Univerzitet „Džemal Bijedić“ (pretežno bošnjački), na kome je nakon prijema kod prorektora Ibra Popića Elbisa Ustamujić održala predavanje na temu Kulturni i književni život Bošnjaka u Mostaru. Neposredno nakon toga uslijedila je posjeta drugom mostarskom univerzitetu – hrvatskom Sveučilištu, odnosno Filozofskom fakultetu, na kome je Antun Lučić uz prisustvo Katice Krešić održao predavanje na temu „Kulturni i književni život Hrvata u Mostaru“. Sljedećeg dana, 29. maja, grupa je posjetila podružnicu PROSVJETE u Mostaru, smještenu u kući Vladimira Čorovića i Alekse Šantića. Njen rukovodilac Ratko Pejanović govorio je o kulturnom životu Srba u Mostaru te o aktivnosti ove podružnice.

Elbisa Ustamujić,
Univerzitet „Džemal
Bijedić, u Mostaru
28. 5. 2010.

Sl. 10–12.
Antun Lučić,
Sveučilište u Mostaru
28. 5. 2010.

Ratko Pejanović (lijevo) i
BT u
„Prosvjeti“
29. 5. 2010.

Ekskurzija je nastavljena posjetom izvoru Bune (na kome se nalazi čuvena derviška tekija) i Počitelju (u koji je Andrić više puta svraćao, o njemu pisao i govorio), da bi se nešto kasnije prešlo u Hrvatsku. Nakon kraćeg zadržavanja u Stonu i slikanja poznatog zida (koji liči na zid u Kini), grupa je krenula prema Dubrovniku, gdje je stigla u kasno poslijepodne. Za nas je taj grad bio interesantan jer je, između ostalog, Andrić o njemu pisao u tekstu SAN O GRADU. U „biseru Jadrana“ grupa je imala razgledanje starih gradskih zidina, a zatim je prenoćila u hotelu Adriatic.

Narednog dana put je nastavljen prema Trebinju, tridesetak kilometara od Dubrovnika. U tome manjem hercegovačkom gradu bilo je kraće zadržavanje i upoznavanje sa njegovim centrom. Sljedeća odrednica bio je Nacionalni park Sutjeska na Tjentištu i dolina Drine, za koju je Ivo Andrić životom i djelom bio toliko vezan. Nakon dolaska u Višegrad obavljeno je razgledanje grada, a zatim je gradonačelnik Tomislav Popović pozdravio učesnike ekskurzije u sali hotela Višegrad (u kojoj je bila smještena grupa), da bi se nakon toga otišlo sa direktoricom Turističkog saveza grada Oliverom Todorović u razgledanja područja oko višegradskog mosta. Ona je predstavila najvažnije aspekte života i rada Iva Andrića u gradu u kome je proveo dio djetinjstva i opisao njegov čuveni most.

Sl. 13 i 14.
Olivera Todorović (lijevo) i Tomislav
Popović (drugi zdesna)
30. 5. 2010.

Na mostu preko Drine
30. 5. 2010.

Sljedećeg dana obavljena je posjeta staroj školi i razredu u koji je išao Ivo Andrić. Na putu iz Višegrada grupa je upoznata sa Andrićevom pripovijetkom RZAVSKI BREGOVI, jer se područje opisano u tome tekstu prostiralo sa lijeve i desne strane našeg puta kroz dolinu Rzava. Nakon ulaska u Srbiju grupa je svratila u „Küstendorf“ – etnografsko-filmsko naselje utemeljeno od strane Emira Kusturice na Mokroj gori, gdje se nalaze i neki objekti nazvani po Andrićevim likovima i motivima. Put je nastavljen u pravcu Užica i Čačka, da bi grupa stigla u večernjim satima u Beograd i odsjela u hotelu National. U glavnom gradu Srbije ostali smo narednih dva dana.

Čitav 1. juni učesnici ekskurzije su se upoznavali sa mjestima vezanim za život i rad Iva Andrića. Prvo je Zadužbina I. Andrića organizovala prijem u svojim prostorijama u Bojićevoj ulici, na kome su o piscu i aktivnosti ove ustanove govorili predsjednik Radovan Vučković, rukovodilac Upravnog odbora Dragan Dragojlović te saradnice Žaneta Đukić Perišić i Biljana Đorđević. Posebno je istaknuta mogućnost boravka na izvjesno vrijeme u Zadužbini radi istraživanja djela Iva Andrića.

Sl. 15. U Zadužbini I. Andrića u Beogradu: slijeva na desno AW, Dragan Dragojlović, Žaneta Đukić Perišić, Radovan Vučković, Biljana Đorđević, BT 1. 6. 2010.

Dalje je slijedila posjeta Muzeju I. Andrića, koji se nalazi u bivšem piščevom stanu.

Sl. 16 i 17.

Ispred i unutar Muzeja I. Andrića u Beogradu 1. 6. 2010.

Poslije podne je, uprkos vrlo lošem vremenu, obavljeno razgledanje užeg dijela grada, nakon čega je došao posljednji dio ekskurzije – posjeta Institutu za srpski jezik Srpske akademije nauka i umetnosti. Vršilac dužnosti direktora Sreto Tanasić primio je grupu i predstavio strukturu, razvoj i aktivnosti te ustanove. U Beogradu (nažalost, kao u Zagrebu i Sarajevu) nije bilo planiranog predavanja na Beogradskom univerzitetu, iako smo na vrijeme (5. maja 2010) zamolili dekana Filološkog fakulteta Slobodana Grubačića da neko od profesora održi predavanje na temu Ivo Andrić i srpska književnost. Dekan Grubačić nije odgovorio ni na pismo, ni na e-mailove, u kojima je stajalo:

Poštovani kolega Grubačiću!

*Institut za slavistiku Univerziteta „Karl-Franc“ u Gracu organizuje od 25. maja do 2. juna 2010. studentsku ekskurziju „**Tragovima I. Andrića**“ u okviru projekta „Andrić-Initiative: Ivo Andrić u evropskom kontekstu“ (Grac, 2008–2015). Predviđeno je da se posjeti Maribor, Zagreb, Banjaluka, Travnik, Sarajevo, Mostar, Dubrovnik, Višegrad i Beograd. U univerzitetским centrima Zagrebu, Banjaluci, Sarajevu, Mostaru i Beogradu planirano je da se održe kraća predavanja o stvaralaštvu Iva Andrića. S tim u vezi slobodni smo da Vam predložimo da se na Filološkom fakultetu u Beogradu, u prostoriji koja bi mogla primiti oko 60 posjetilaca, održi u utorak 1. juna 2010. godine od 9,00 do 9,45 predavanje na temu*

Ivo Andrić i srpska književnost.

Pošto niz studenata ne govori srpski (neki od njih studiraju ruski ili slovenački), predlažemo, ukoliko se složite sa našom inicijativom, da se tekst izlaganja pošalje e-mailom u Grac desetak dana prije držanja predavanja kako bismo ga preveli na njemački jezik i prezentirali tokom izlaganja na platnu (time se ne bi gubilo dragocjeno vrijeme).

Bilo bi nam drago ukoliko biste našli vremena da prije ili poslije predavanja primite našu delegaciju i ukratko predstavite Filološki fakultet.

Srdačan pozdrav!

Branko Tošović

Arno Wonisch

Sutradan, 2. juna 2010 grupa je krenula iz Beograda i stigla oko 18 sati pred zgradu Univerziteta „Karl Franc“ u Gracu.

5. Iz ovoga teksta vidi se da se aktivnosti između dva simpozijuma (od oktobra 2009. do oktobra 2010. godine) mogu podijeliti u nekoliko cjelina – 1. priprema trećeg simpozijuma oktobra 2010, 2. izdavanje zbornika sa drugog skupa iz 2009, 3. predstavljanje Projekta i popularisanje stvaralaštva Iva Andrića putem prezentacija i nastupa u sredstvima javnog informisanja, 4. izrada korpusa sa tekstovima Iva Andrića iz austrougarskog perioda, 5. uvođenje stvaralaštva Iva Andrića u edukativni proces, posebno u formi ekskurzije, 6. uključivanje studenata u istraživanje piščeva života i rada, prije svega, kroz izradu diplomskih radova.

Izvori

Gralis_Galerie-www: <http://www-gewi.uni-graz.at/gralis-alt/0.Projektarium/Gallery/main.php>).

Branko Tošović – Arno Wonisch (Graz)

Das Projekt Andrić-Initiative: Aktivitäten zwischen dem zweiten und dritten Symposium (von Oktober 2009 bis Oktober 2010)

In dieser Arbeit wird ein Überblick über die Aktivitäten im Rahmen der zweiten Phase des Projektes „Andrić-Initiative: Ivo Andrić im europäischen Kontext“ gegeben. In diesem Zeitraum wurde das dritte Symposium (Oktober 2010) vorbereitet, der Sammelband mit den Beiträgen der zweiten Zusammenkunft 2009 herausgegeben, es kam zur Vorstellung des Projektes und zur Popularisierung des Schaffens von Ivo Andrić in einer Reihe von Städten (in Form von Präsentationen, Medienauftritten u. a.), zur Erstellung des Gralis Andrić-Korpus mit Texten aus der k. u. k. Zeit und zur Einbindung des Werkes von Ivo Andrić in die Lehre (insbesondere durch die Exkursion „Auf den Spuren des Nobelpreisträgers Ivo Andrić“ von 25. Mai bis 2. Juni 2010, die an Lebens- und Wirkungsstätten des Literaten in Österreich, Slowenien, Kroatien, Bosnien und Herzegowina und Serbien führte), wobei Studierende Leben und Werk von Andrić vor allem in Form von Diplomarbeiten untersuchten.

Branko Tošović, Arno Wonisch
Institut für Slawistik
Karl-Franzens-Universität Graz
Merangasse 70
8010 Graz
branko.tosovic@uni-graz.at
arno.wonisch@uni-graz.at
<http://www-gewi.kfunigraz.ac.at/gralis/>